

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI MAGYAR NYELVI ÉS NYELVHELYESSÉGI VERSENY

2021/2022.

1. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!
Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

Augusztusban azt mondja anyám: „Én szerdán hazamegyek, fiam.” Harminc éve élt már megszokás nélkül a fővárosban, de ha Kecskemétre utazott, ezt nem tudta másképp mondani, mint „hazamegyek”. Gondoltam, hogy nekem is le kell mennem a temetésre. (...)

Ez rendben van. Másfél nap a szabadságomból, vagy még annyi se, vigye ördög. Márka idős anyja halt meg, rengetegszer voltam náluk, mint pici gyerek, mint nagybacska, s mindig jó volt ott lenni, dédelgettek, kényeztettek, a három magányos öregasszony minden szeretetét rám halmozta. De az egy előző életemben történt. Ezzel a mostanival kell majd a szemükbe nézmem: ettől borsódzott a hátam.

Azt se tudom, minek szólítsam Márikát? Kölcsönösen Kisangyalomnak, Csillagomnak, Báránkámnak hívtuk egymást; ez visszamaradt a réges-rég kinőtt csecsemőnyelvből, a nyimnyám gügyögésből; s én belementem, elfogadtam, kettőnk közt. Soha nem szólítottam Márikának, még írásban sem ment. (Anyám biztatott hogy küldjek egy karácsonyi lapot, úgy örülnek, ha írok nekik. Jó, de mit írok? Anyám megmondta. Rögtön megmondta (okos kiskutya): Írd, hogy szeretettel gondolsz rájuk és a náluk töltött szép napokra, reméled, hogy nemsokára újra lemegyünk Kecskemétre. Most már a harmadikba jársz, átmentél a községi elemibe ... Jó, de – – – írjam, hogy kedves Márka? – Írd csak, hogy „Báránkám”, így hívtátok egymást. Nagy bével írad.)

Dehát én akkor augusztusban egy végzett negyedéves növendék voltam, báránkjája se nagy B-vel, se kis b-vel már nemigen, senkinek. A báránkjázás nekem lett volna nagyon bántóan hamis. S ha Márikának szólítom, mint egy idegen, az neki lenne bántó. Megtagadom a régi neveket. Visszaveszem, amit elfogadtam, kettőnk közt.

Csúnya árulásnak érezhette volna. Holott nem így volt. (Ez megint az én geometriámban lett volna hamis.) Tervem az volt, hogy majd visszamegyek hozzájuk, csak le kell élnem ezt a nyomorult koldus férfiéletet itt, aztán visszamegyek a nyimnyám vénasszonyos gügyögő világukba – holnapután kiskedden, feltétlenül visszamegyek majd.

(Részlet Ottlik Géza *Buda* című regényéből; Európa Könyvkiadó, 1993)

1. A szöveg **második bekezdésében** szerepel a *rám halmozta* szókapcsolat. Mivel **helyettesíthetnéd** úgy, hogy a szöveg jelentése ugyanaz maradjon? **Írd** a vonalra **javaslatodat!**

2. **Határozd meg** az alábbi mondat **alanyát** és **állítmányát!** **Jelöld** őket a megszokott módon!

A báránkjázás nekem lett volna bántóan hamis.

3. A szöveg **negyedik bekezdéséből** keress ki egy-egy **részeshatározót** és **módhatározót!** **Írd** őket a megfelelő helyre!

Részeshatározó: _____

Módhatározó: _____

4. A szöveg **utolsó bekezdésében** szerepel a *holott* szó. Milyen **szinonimáit** ismered a szónak? **Egyet írd** a vonalra!

5. A **második bekezdésből** keresd ki a **névmásokat**, majd **írd** őket a vonalra!

6. **Keressd ki** a szöveg **harmadik** bekezdéséből az **összetett szavakat!** **Írd** őket a vonalra!

7. A szöveg **második bekezdéséből** keresd ki az alábbi **mássalhangzótörvényekre** vonatkozó példákat! **Írd** a vonalra őket!

Összeolvadás: _____

Írásban nem jelölt teljes hasonulás: _____

Zöngésségi részleges hasonulás: _____

8. Keresd meg a **negyedik bekezdésben** a **mássalhangzó-rövidüléseket!** A példákat **írd** a vonalra!

9. Keresd ki az **utolsó bekezdésből** a **képzett szavakat!** **Írd** őket a vonalra!

10. **Írd** a vonalra az **utolsó bekezdésben** található **igekötőket**!

11. **Írd** a vonalra, hogy hogyan **értelmeznéd** a szövegből kiemelt alábbi mondatban a **geometriám** szót!

Ez megint az én geometriámban lett volna hamis.

12. Mire vonatkozik az **utolsó bekezdés** első mondatában az **áruulás**? **Magyarázatodat** írd a vonalra!

13. **Minősítsd** a kiemelt szavakat szófaji és mondatrészi **szerepük** szerint!

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
hívtuk egymást		
kinőtt csecsemőnyelvből		

14. **Karikázd be** azoknak a szavaknak a betűjelét, amelyek **igék**!

- a) huzat
- b) húzat
- c) írat
- d) irat

15. **Írj** a vonalra **két** olyan **közmondást**, amelyek a **takarékosságra** vonatkoznak!

16. Helyezd el a *lát* ige alább felsorolt, 3. számú alakjait a táblázatban!

látta volna, lát, látna, látja,

	kijelentő mód		feltételes mód	
	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás
jelen idő				
múlt idő				

17. Az alábbi felirat **humoros vonását** a két (utolsó) mondat **egy-egy eleme** biztosítja. **Magyarázd meg**, hogy miért vicces a felirat! Magyarázatodat **írd** a vonalra!

18. A helyesen írt szót követő mezőbe írd **X-et**!

kíváncsi		kíváncsi	
bírom		bírom	
száműzetés		száműzetés	
derül		derül	

19. Az alábbi szavak mellé **írd** oda **fosztóképzőt** tartalmazó **szinonimájukat!**

a) balszerencsés _____

b) rosszkedvű _____

20. Milyen szavak **rejtőznek** az alábbi **betűsorban**? **Minél több** felfedezett **szót írd** a vonalra!

Egy-egy betű több szóban is szerepelhet, de a betűk sorrendje nem változhat!

MORZSAVASVÁZAVAR

JAVÍTÁSI KULCS AZ I. OSZTÁLYOS TESZTHEZ
(2022. évi köztársasági Magyar Nyelvi és Nyelvhelyességi Verseny)

1. *Elhalmozott a szeretétevel. Nekem adta minden szeretetét.*
Egyéb megfelelő megoldás is elfogadható. 1
2. *A báránykázás nekem lett volna bántóan hamis.* 2 x 0,5 = 1
3. Részeshatározó: *nekem, senkinek* (egyiket kell odaírni); Módhatározó: *bántóan, B-vel, b-vel* (egyiket kell odaírni). 2 x 0,5 = 1
4. *De, habár, ámbár, ennek ellenére, pedig, noha, jóllehet* – más jó megoldás is elfogadható. 1
5. *ez, annyi, náluk, ott, rám, az, ezzel, ettől* 8 jó válasz 1
Megjegyzés: 5–6–7 jó válasz 0,5 pont; 3–4 jó válasz 0, 5 pont.
6. *Kisangyalom, réges-rég, csecsemőnyelv, nyimnyám, nemsokára, kiskutya*
Megjegyzés: 4 jó válasz 0, 5; 3 jó válasz 0, 5 6 jó válasz 1
7. Összeolvadás: *szabadság*; írásban nem jelölt teljes hasonulás: *anya*; zöngésségi részleges hasonulás: *rengetegszer, kényeztetek, halmozta, szemükbe*
2 jó válasz 0,2; 3–4 jó válasz 0,5; 5 jó válasz 0,8 6 jó válasz 1
8. *végzett negyedéves, lett volna* 2 x 0,5 = 1
9. *árulás, érezhette, nyomorult, férfiéletet (az él van továbbképezve), vénasszonyos, gügyögő, feltétlenül*
Minden hiányzó találat 0,15 pont levonással jár az 1 pontból. 7 jó válasz 1 pont
10. *vissza, le* 2 x 0,5 = 1
11. Életszemlélet, világlátás, életfilozófia, sors – Egyéb megfelelő válasz is elfogadható. 1
12. A régi nevek, megszólítások megtagadása. Vagy: Azt jelenti, hogy Márikát már nem tudja Báránycámnak szólítani – Egyéb megfelelő megoldás is elfogadható. 1
13. 4 x 0,25 = 1

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
hívtuk egymást	(kölcsonös) névmás	tárgy

kinőtt csecsemőnyelvből	(befejezett) melléknévi igenév	minőségjelző
----------------------------	--------------------------------	--------------

14. b), c) 2 x 0,5 = 1

15. Pl.: *Olcsó húsnak híg a leve. Több nap, mint kolbász. Ki mint vet, úgy arat. Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér.* – Egyéb helyes megoldás is elfogadható. 2 x 0,5 = 1

16. 4 x 0,25 = 1

	kijelentő mód		feltételes mód	
	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás
jelen idő	lát	látja	látna	
múlt idő				látta volna

17. A *hamis* szó jelentheti azt is, hogy nem valódi kutyáról van szó. A *kínai* jelző képzettársítások alapján a gyenge, rövid életű tárgyakra vonatkozhat, tehát a *kínai lánc* könnyen elszakadhat. – Egyéb helyes válasz is elfogadható. 1

18. 4 x 0,25 = 1

kíváncsi		kíváncsi	x
birom		bírom	x
száműzetés		száműzetés	x
derül	x	derül	

19. a) szerencsétlen, b) kedvetlen 2 x 0,5 = 1

20. MORZSA, A, AVAS, SAV, VAS, VASVÁZ, VÁZA, ZAVAR,
VAR, AVAR 10 x 0,1 = 1